

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Collegium Universi Juris Canonici

Engel, Ludwig
Salisburgi, 1693

23. De Officio Archidiaconi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61596](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61596)

communiter reputetur pro Clerico, & alia indicia, ac insuper per juramentum ab Episcopo delatum Clericatus aut Sacerdotium probari recte poterit. Panorm. *d. l. Garc. de Benef. part. 7. cap. 1. num. 138.* Quid juris autem sit circa fori competentiam, quando captus à Laico Judice se Clericum esse prætendit, vid. *tex. in c. si judex Laicus. 12. de Sent. excom. in 6. & trademus ad Tit. de Foro compet.*

3 Notat quoque Panorm. *in cap. 4. h. tit. num. 5.* Joan. Honor. *cod. tit. num. 6.* ex *tex. c. fin. h. t.* quod inferiores Prælati habentes jus instituendi in quibusdam Parochiis vel Beneficiis non debeant Clericum peregrinum instituere, antequam coram Diocæsano Episcopo exhibuerit suas dimissorias, aut probaverit se Sacerdotem, quod hæc cognitio privative ad Episcopum de jure pertineat.

TITULUS XXIII. De Officio Archidiaconi.

SUMMARIUM.

1. Archidiaconus quis, & quod ejus officium?
2. Archidiaconus de quibus causis judicare non possit?
3. Explicatur c. referente. 7. de Præbendis.
4. Archidiaconus solet in hac Diocesi major jurisdictione demandari.
5. Archidiaconus que prohibetur facere?
6. Archidiaconus non habet jurisdictionem in Monasteriis.
7. Archidiaconus an possit excommunicare?

Archidiaconus græcâ significatione *primus*, seu *Princeps ministrorum* dicitur, *archos* enim *primus*, & *Diaconus* *ministrum* denotat. *cap. 1. dist. 21.* Unde de jure antiquorum Canonum *Archidiaconatus* prima dignitas erat post Episcopum, sicut probat *Barb. Jur. Eccl.*

univ. lib. 1. cap. 24. num. 2. & 3. hodie tamen usus primum Ministerium *Vicario generali* attribuit, ut dicitur ad *Tit. de Officio Vicarii num. 2.*

Officium Archidiaconi de jure est I. Clericis & ministris Ecclesiæ, quæ faciendæ sunt, præcipere, Ecclesiasticum & divinum officium disporre, lectiones assignare, Acolythos constituere. *cap. 1. & 2. h. t.* II. Primariam sacrorum vasorum & Ecclesiæ custodiam habere. *cap. ea quæ. 3. h. t.* III. Loco Episcopi per Episcopatum prospiciens corrigere debet, quæ corrigenda sunt, nisi adeo fuerint ardua negotia, quæ absque Episcopi presentia nequeant terminari, unde & *oculus Episcopi* dicitur. *c. Ad hæc. 7. h. t. & in Trid. Sess. 24. de Reform. cap. 12.* in quo *Trid. l.* etiam requiritur, ut Archidiaconus, si fieri possit, Magister in Theologia, aut Doctor vel Licentiatus in Jure Canonico existat. IV. De tertio in tertium annum, si Episcopus non possit, diocæsin visitet. *c. 1. h. t.* quæ tamen hodie visitatio singulis annis per Episcopum ipsum, aut eo impedito, per Vicarium generalem fieri debet, & intra annum, vel saltem, si nimis ampla sit diocæsis, intra biennium completi. *Trident. Sess. 24. de Reform. c. 3. V.* Ecclesiis sui Archidiaconatus semel in anno visitare, nec sapius, nisi ex causa necessitatis. *canon. damus. 6. h. t.* Addit quoque *Conc. Trid. d. c. 3.* quod Archidiaconi, Decani, & alii inferiores in Ecclesiis, ubi hætenus visitationem exercere legitime consueverunt, debeant assumpto Notario, de consensu Episcopi deinceps per se ipsos tantum ibidem visitare, ac visitationis factæ infra mensem rationem reddere, & depositiones testium ac integra acta eidem Episcopo exhibere, non obstantibus quacunque consuetudine, exemptione, vel privilegio. VI. Demum causæ Ecclesiasticæ coram Archidiacono ventilantur. *d. c.*

Ab hac. 7. Concilium tamen Trident. *sess.*
24. de *reform. c. 20.* exceptit causas *matri-*
moniales, & *criminales*, majores scilicet,
scilicet & causas *beneficiales*, aliaque *altioris*
indaginis videntur esse supra jurisdic-
tionem Archidiaconi, per *tex. in d. cap. 20.*
Trident. & quæ ibi notat Barb. *in Collect.*
num. 6. nam & de jure communi tantum
de modicis jurgis, & causis Clericorum,
præsertim pecuniariis competere Archidia-
cono cognitionem notavit Gloss. *in d. c.*
Ad hoc. in v. jurgia, & textum *in c. re-*
ferent. 7. de Præbend. ubi Archidiaconus
Clericum beneficio privavit, & in eo alium
instituit de jure speciali scilicet consuetudine,
vel privilegio, ex quo illud beneficium ple-
no jure ad Archidiaconum pertinuit, inter-
pretatur Panorm. *ibidem n. 2.* vel quod id
factum sit auctoritate Episcopi censet Barb.
d. cap. 24. num. 28.

Verum in quibusdam Diocæsi-
bus, ut in hac Salisburgensi, Archidiaconis, etiam
de matrimonialibus, & aliis causis in pri-
mâ instantiâ judicare concessum, ex speci-
ali commissione Episcoporum, quam jam
longior consuetudo confirmavit. Quare in
similibus causis, quæ Archidiaconis non
competunt vi sui officii, & ex jure com-
muni, sed ex speciali commissione non tam
Archidiaconi, quam Vicarii foranei (de
quibus inferius in tit. de Vicario dicemus)
censendi sunt.

Diximus hæcenus, quæ Archidiaconus
vi sui officii facere potest, & debet ex præ-
scripto jure; nunc subsequenter videamus,
quæ facere prohibeatur. Et quidem I. sine
mandato Episcopi alicui curam animarum
committere non potest, & sic non habet in-
stitutionem, quam vocant *Authorizabi-*
lem. c. cum sit is. 4. hoc tit. Institutio tam-
en *corporalis*, sive actualis beneficiati in
possessionem introductio ad eum pertinet.
d. c. Ad hoc. 7. hoc tit. sicut & actualis Ab-

batum, & Abbatissarum in sedem collocatio.
c. Ut nostrum. 9. hoc tit. Non obstat *c. Li-*
cet Episcopus. 28. de Præbendis in 6. ubi
respondum est, missionem in possessionem
beneficiorum ad Episcopum pertinere: quia
potest intelligi de sententia seu decreto ju-
diciali, non verò de ipsa executione, seu, ut
vulgò loquimur, installatione. II. Archi-
diaconus sine licentiâ Episcopi *dimissorias*
dare nequit ordinandis. *c. Significasti. 8.*
hoc tit. III. Multò minus ex defectu Ordi-
nis Episcopalis Ordines conferre potest;
examinare tamen debet ordinandos, & Epi-
scopo præsentare *d. c. Ut nostrum. 9.* quæ
tamen hodiè præsertim post Trid. ubi exa-
minatores ab Episcopo deputantur, aliter
usu observantur. IV. In Monasteria ju-
risdictionem non habet, nisi quantum tri-
buit ei generalis vel specialis consuetudo.
cap. Dilecto. 10. hoc tit. V. Excommuni-
care non potest. *c. Archidiacono. 5. hoc tit.*

Nisi & hoc ipsum habeat vel ex auctoritate
Episcopi, vel ex consuetudine, quo sensu
intelligitur. *d. cap. referente. 7. de Præ-*
bendis. c. cap. 1. de eo, qui surrive ordi-
nem suscepit. Nec movet, quod Archi-
diaconus sit judex ordinarius, quilibet au-
tem ordinarius ipso jure potestatem excom-
municandi habeat, sicut videtur tenere In-
noc. *in d. c. Archidiacono. arg. cap. 3. de*
Officio jud. ordin. nam potest responderi,
excommunicationem esse actum majoris Ju-
risdictionis, & quæ non nisi in gravioribus
causis ferri solet: Archidiacono autem tan-
tùm competere minorem jurisdictionem in
levioribus causis, ut dictum, sicut ergò in
statu seculari potest dari jurisdictio ordi-
naria minor (quam Practici *hassam* vocant)
sine jure gladii temporalis; ita etiam in
statu Ecclesiastico potest esse jurisdictio
quædam inferior ordinaria sine jure gladii
spiritualis. Denique in variis Diocæsi-
bus

U 2 circa

circa Archidiaconos plurima in desuetudinem abierunt, vel certè per Vicarium, aut alios Ministros expediuntur.

TITULUS XXIV.

De Officio Archipresbyteri.

SUMMARIA.

1. Archipresbyter quis? Et subest Archidiacono.
2. Archipresbyter urbanus & ruralis.
3. Archipresbyter an habeat jurisdictionem.
4. Archidiaconus & Archipresbyter debent suscipere Ordinem suo nomini congruentem.

Archipresbyter, quasi primus Presbyterorum, dicitur ille, qui præest Presbyteris & Presbyterialibus officiis, *cap. 1. hoc. tit.* aliòque nomine etiam *Decanus* quandòque vocari solet *c. Ad hæc 7. de Officio Archidiaconi.* Subest Archidiacono *cap. 1. b. t.* licet enim sit ordine major tanquam Sacerdos, cum non requiratur, ut Archidiaconus sit Presbyter; est tamen inferior jurisdictione, quia ad Archidiaconum totius Diocesis sollicitudo de jure antiquorum Canonum pertinet, unde & *Vicarius natus* à Doctoribus appellatur, de qua præcedentia inter Archidiaconum & Archipresbyterum videri potest *Barb. Jur. Eccles. univ. lib. 1. cap. 24. & seq.*

2. Sunt autem Archipresbyteri alii *urbani*, seu *civitatenses*, alii *plebani*, sive *rurales*. *Urbani* sunt, qui in Ecclesia Cathedrali hōris Canonici præstant, & Episcopi vicem in divino supplent officio. *Rurales*, qui curam animarum in plebe exercent, & super alios Parochos, ac Presbyteratos, qui per minores titulos habitant, inspectionem gerunt, circa quos inferiores Clericos ea quidem, quæ minora sunt, absque figura judicii disponere & componere possunt, majora verò omnia; & ea, quæ sine judicii

figurâ expediri nequeunt, ad Episcopum referre debent. Imò nec inobedientes, & negligentes vel delinquentes sine autoritate Episcopi punire valent. *c. officium 3. c. fin. ubi Glossa. in v. referant. & Abbas hoc. tit.* Riccius in *Praxi aurea. parte 2. Resp. 93. Barb. Jur. Eccles. univ. lib. 1. cap. 25. n. 32. & seqq.* Hinc est, quòd Archipresbyter non habeat propriè dictam jurisdictionem, & nec propriè sit iudex ordinarius. Contrarium quidem insinuat Innocentius in *c. Archidiacono. 5. de Officio Archidiaconi.* eò quòd in *cap. 3. de Officio Jud. Ord.* supponatur, Archipresbyterum posse sententiam excommunicationis ferre; verior tamen est interpretatio Glossæ & Barb. in *eodem cap. 3.* quòd plebanus, de quo fit mentio in illo *cap. 3.* ex consuetudine (quæ aliquando dat jurisdictionem, *c. dilecti. 4. de Arbitris*) vel alio speciali privilegio habuerit majorem potestatem, quàm aliàs de jure communi Archipresbyteris competit.

Porro Archidiaconi, & Archipresbyteri admonendi sunt, ne solum nomen, sed etiam ordinem nomini congruentem suscipiant; unde nisi Archidiaconus intra annum a die suscepti officii ordinem Diaconatus, & Archipresbyter Presbyteratus consequatur, amittunt officium. *cap. 1. dist. 60. cap. 1. X. & Clem. 2. de Etate & qualitate.*

TITULUS XXV.

XXVI. XXVII.

De Officio Primicerii, Sacristæ, & Custodis.

Primicerius dicitur, quasi primus in choro, & primus ratione cantus, atque alio nomine *Præcentor* vocatur secundum